

Forum for Natur og Friluftsliv - Sør-Trøndelag

Sandgata 30, 7012 Trondheim
Tlf.: 94109461 E-post: sor-trondelag@fnf-nett.no

Orkdal kommune
postmottak@orkdal.kommune.no

Trondheim, 23. september 2016

Høringsuttalelse om planstrategi for Orkdal Kommune 2016-20

FNF er et samarbeidsnettverk for naturvern- og friluftslivorganisasjoner på fylkesnivå. I Sør-Trøndelag er elleve organisasjoner tilknyttet FNF som til sammen har 33 000 medlemskap. Vi arbeider for å bevare natur og mulighetene å utøve friluftsliv, både i nærmiljøet og i villmark, i skogen og på fjellet.

Planstrategien er mer omfattende enn lignende vi har sett i andre kommuner, og det generelle inntrykket vårt er at dette ser bra ut. Vi bidrar videre med kommentarer vi håper kan komme til nytte.

Friluftsliv og folkehelse

Friluftsliv er en samling av aktiviteter med svært stor oppslutning, ni av ti sier at de er interessert i friluftsliv¹. Friluftsliv skaper mye fysisk aktivitet og dermed bedre folkehelse, det er dessuten den gruppe av aktiviteter som størst potensial å nå ut til enda flere, i alle aldre fra barn til eldre. Spesielt friluftsliv i nærområdet er et viktig lavterskeltak som aktiviserer grupper som er lite fysisk aktive. To tredeler av befolkningen sier at om de skal bli mer aktive er det fysisk aktivitet i naturen de er interessert i å begynne med eller gjøre mer av².

Hvor viktige naturområdene er for folkehelsen og trivsel blir ofte glemt når man skal avklare arealsaker. De fleste er enige i at vi trenger mer friluftsliv for å kutte sykehusutgiftene, men når man diskuterer hvor et nytt boligfelt eller industriområde skal plasseres er det friluftslivets anlegg som man ofte tar først. Å kartlegge, bevare og opparbeide attraktive friluftsliv- og turområder er et av de viktigste folkehelseiltakene. Det er ikke bare når friluftsområder forsvinner at det har en effekt på hvor mye vi går på tur, men når det kommer nye inngrep i et område blir opplevelsen redusert. Den reduserte opplevelsen kan gjøre at man ikke kommer seg ut like ofte, naturopplevelsen og rolige omgivelser er en av de viktigste motivasjonsfaktorene for å komme seg ut i naturen³.

Planstrategien forteller at kommuneplanen satser på folkehelse og fokus på forebygging, og vi mener friluftsliv bør være en viktig del av dette, også når det skal etableres et folkehelsesenter. Det er bra at planstrategien understreker koblingen mellom dette og arealplanarbeidet, og vi håper dette gjenspeiles i *oversiktsdokumentene* som utarbeides hvert fjerde år, og videre at dette blir med videre ved revidering av plan for *Idrett og fysisk aktivitet*.

---

1 TNS Gallup 2012

2 Synnovate oktober 2010

3 Synnovate 2009

Natur- og friluftsverdier

Mange av planene berører i større eller mindre grad natur og friluftsliv:

Klima og energiplan, Plan for idrett og fysisk aktivitet, Vegplan, Trafikksikkerhetsplan, Vannbruksplan og Helhetlig ROS-analyse. I tillegg kan også *Plan for helsemessig og sosial beredskap* samt *Boligsosial handlingsplan* inneholde viktige momenter. Nedenfor går vi gjennom tema relevante for disse, og tema vi mener burde vært omtalt i planstrategien.

- Klima og energiplan 2009-21
- Helhetlig ROS-analyse (2014)
- Beredskapsplan 2016
- Beredskapsplan Dambrudd Nerskogdammen 2004
- Skolebruksplan 2017-20
- Plan for helsemessig og sosial beredskap 2015
- Boligsosial handlingsplan 2016
- Ruspolitisk handlingsplan 2016
- Vannbruksplan 2015
- Trafikksikkerhetsplan 2014
- Vegplan 2015
- Plan for idrett og fysisk aktivitet

Verneområder

Det er viktig å følge opp verneområder, med tiltak for vern, drift, skjøtsel og ivaretagelse av leveområder for det biologiske mangfoldet.

Landbruks- og kulturlandskap

I den nye Friluftsmeldingen⁴ publisert i mars 2016 understrekes viktigheten av landbruks- og kulturlandskap for friluftslivet, slik at også friluftslivet bør behandles i den sammenheng. *Landbruksplanen* bør også inneholde tiltak for å bevare naturverdier i kulturlandskapet, som kantvegetasjon, ravedaler osv.

Areal- og tettstedsutvikling

Vi ser at *Kommuneplanens arealdel* ikke skal revideres i denne perioden. Men også i andre planer er hensyn til nærturområder og grøntdrag/grønnkorridorer viktige, fordi de inspirerer og leder befolkningen ut på tur, og videre til gode turområder. Bevaring av verdifulle natur- og friluftslivsområder og tilstrekkelig med gang- og sykkelveier er viktig, og dette må tydeliggjøres i planstrategien. Det gjelder spesielt der folk bor og rundt skoler og barnehager.

Planstrategien omtaler vekstfaktorer for befolkningen, og ytterligere vekst kan medføre utfordringer når det gjelder måloppnåelse relatert til bl.a. klima, miljø, transport og arealforbruk. Fortetting med kvalitet bør være et overordnet mål, og det bør utarbeides grønnplaner for flere tettsteder, slik som for Støren i 2015. Vi ser at det er avsatt nok boligareal fram til 2040 etter gjeldende prognoser, inkludert 900 daa på Utsjåaren, og at kommunen i planperioden tenker å oppheve en del eldre reguleringsplaner som ikke lenger er i bruk.

I de nasjonale forventningene til kommunen står det at planarbeidet skal prioriteres aktivt, og vi mener at kommunen bør prioritere å sikre verdifulle arealer for natur og friluftsliv.

I de regionale føringene fra *Trondheimsregionen* er et mål å tilby attraktive nærings- og boarealer. Med attraktive boarealer mener vi at det bør være god adkomst til natur- og friluftsområder, uten miljøforurensning og støy.

Interkommunal arealplan – IKAP2 – fremheves også bokkvalitet og klimavennlig utbygging, mens *Regional planstrategi* fremhever bærekraftig utvikling, og dette mener vi er viktig.

Transport

Vi ser at kommunen ønsker å satse på kollektivtransport, noe vi mener er bra av hensyn til arealforbruk og miljø. Ny kommunedelplan for ny E39 gjennom Orkdal vil bli en utfordring, slik som også snøskutertraseer for fornøyseskjøring kan bli, og vi medvirker gjerne aktivt med å sikre samme hensyn.

Kystnaturen

Økt tilgjengelighet i strandsonen er noe som kan bidra til å skape et attraktivt bomiljø. Hele hundremetersbeltet langs sjøen, strandsonen, er i utgangspunktet definert som et område av nasjonal

4 Meld. St. 18 (2015–2016) Friluftsliv — Natur som kilde til helse og livskvalitet

interesse med bygge- og deleforbud. Byggeforsbudet langs sjøen går frem av § 1.8 i plan- og bygningsloven, hvor det står at det ikke er tillatt å oppføre bygninger nærmere sjøen enn 100 meter fra strandlinjen målt i horisontalplanet ved alminnelig høyvann. Av hensyn til natur- og friluftsinnteresser for allmennheten er det viktig å ikke dispensere fra dette.

Planforslag for Regionhavn Orkanger ventes å foreligge høsten 2016, ifølge planstrategien. Vi har tidligere oss svært kritisk til planene om Regionhavn Orkanger. Den må ikke etableres på Grønøra vest, eller andre steder på Orkladeltaet. Vi viser til vår uttalelse om dette⁵.

Vannforekomster

Planstrategien bør inneholde noe om kommunens arbeid med vannforekomster, og om hvordan kommunen skal innfri krav om god økologisk tilstand etter vannforskriften og EUs vanddirektiv. Dette er viktig blant annet med tanke på avrenning fra landbruket, ved masseuttak/-deponier, gruver o.l.

Vannbruksplanen og Helhetlig ROS-analyse (som skred- og flomsikring) kan være blant de aktuelle planene for slike hensyn, samt eventuelle landbruksplaner, kommunedelplaner og områdereguleringer.

Kart og kartlegging

Strategiplanen bør understreke behovet for å kartlegge, bevare og utvikle turmulighetene i nærområdet. Dessverre ser vi også ofte at slike formuleringer i lite forpliktende planer ofte må vike for andre interesser. Vi minner derfor om at det ikke bare er viktig at man har en plan som sier at man skal bevare turområder, men at man også følger den. En rekke kommuner har allerede kartlagt sine friluftslivsområder, og disse må sikres med Friluftsloven og allemannsretten, samt å eventuelt supplere med statlig sikring.

Bærekraft

En viktig visjon for en bærekraftig utvikling er å være både klimanøytral og arealnøytral, altså både nullutslipp og stans i skadelig arealforbruk. Forbruk av areal er den desidert største årsaken til at naturmangfold og naturområder forsvinner.

Om flere skal ha en miljøvennlig livsstil må de miljøvennlige valgene være attraktive for personen som skal ta valget. Det er derfor viktig at planstrategien tar opp satsning på kollektivtrafikk, gang- og sykkelveier og at det skal være enkelt å leve miljøvennlig. *Klima- og energiplanen* vil være en viktig del av dette, men bærekraft bør ligge til grunn for alle planer som berører natur og miljø, boforhold, bruk av arealer osv.

Den mest miljøvennlige energien er den som ikke blir brukt. ENØK-tiltak er bra for naturen, og skaper i tillegg lokale arbeidsplasser og sparer utgifter på sikt. Klima- og energivennlige løsninger bør fremheves tydelig, og planstrategien inneholder en del gode punkter. Den kommunale bygningsmassen bør ha god kvalitet og være energieffektiv. Energiforbruket bør reduseres mest mulig, både av hensyn til klimagasser, men også fordi fornybar energiproduksjon er arealkrevende og er i konflikt med biologisk mangfold og friluftsinnteresser. Klima og energiplanens mål om å redusere energiforbruket i kommunale bygg med 10 % kan gjerne overopppfylles, slik som også målet om å redusere utslipp fra forbrenning.

Trygg etablering av bygg, tiltak for fordrøying av overvann, etablering av fjernvarme og fornybar energi bør sikres på slik måte at en samtidig ivaretar natur- og friluftsverdier. Vi setter pris på at kommuneplanen har mål om økt satsing på kollektivtransport, redusert energiforbruk gjennom bl.a. mer bruk av bio-/fjernvarme og at areal- og transportplanleggingen samordnes, noe som kan bidra til å redusere arealforbruket.

---

5 FNFs høringsuttalelse 18.12.2015 om regionhavn i Orkanger: <http://fnf-nett.no/file=11898>

Medvirkning og samarbeid med FNF

De nasjonale forventningene til kommunene understreker viktigheten av å «sikre godt kunnskapsgrunnlag og tidlig interesseavklaring gjennom gode prosesser med berørte parter- aktiv bruk av regionalt planforum». Kommunen lister også opp de nasjonale forventningene når det gjelder å sikre bærekraftig areal- og samfunnsutvikling, og attraktive og klimavennlige by og tettstedsområder. Vi stiller oss bak alle disse punktene, og håper derfor at kommunen benytter seg av FNF-nettverket i sitt arbeid med natur og friluftsliv. FNF Sør-Trøndelag og naturvern- og friluftorganisasjonene (se <http://fnf-nett.no/7710>) bidrar gjerne gjennom en reell og bred medvirkning, og ønsker å bli inkludert med videre i kommunens planprosesser. Vi tar gjerne mot henvendelser fra kommunen i saker og områder som også berører de tilsluttede organisasjonenes interesser. Når kommunen skal utvikle nye planer, deltar vi gjerne på informasjonsmøter kommunen arrangerer for befolkningen og interesserte parter. (Det er en fordel at disse er på kveldstid, da det øker mulighetene for at frivillige kan delta.)

Samarbeid med naturvern- og friluftorganisasjonene kan med fordel implementeres i kommunens planstrategi og kommende planer, inkludert FNFs strategiske rolle som felles kontaktpunkt.

Uttalelsen støttes av: FIVH-Trondheim, Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag, Norges Jeger og Fiskerforbund i Sør-Trøndelag, Norsk Botanisk forening Trøndelagsavdelinga, Norsk Ornitologisk Forening avdeling Sør-Trøndelag, Syklistenes Landsforening, Trondhjems Turistforening og Trondheim Turmarsjforening.

Erik Brenna
Fylkeskoordinator
FNF Sør-Trøndelag